MWONGOZO WA KUSAHIHISHA MTIHANI WA KITAIFA
2003

SWALI LA KWANZA

1. (a) (i) Bainisha kwa kutoa maelezo kamili kwamba utamdaridhi ni neno la mseto (alama 3)

Neno hili limeundwa kutokana na maneno matatu ambayo ni utamaduni, tanda na ardhi. (Ni neno maana yake ni utamaduni uliotanda au kuenea ardhi nzima)

(ii) Tohoa maneno mawili kutokana na neno kutandaridhisha kisha ueleze maana za maneno hayo.

Kutanda - kuenea, kusambaa, kutapakaa
Ridhisha- Kupendeza, kutoshelewa, kufurahisha (alama 2)

(b) (i)
- Nini maana ya " hawa hawana mipaka?"
- Wana uwezo wa kuwasiliana na wenzao kote ulimwenguni
- Wanasafiri kote ulimwenguni
- Wanaweza kufanya kazi kote ulimwenguni
- Hupata habari kupitia mashirika matandaridhi

(ii)
- Kwa sababu ni mashirika matanndaridhi ya habari
- Hutangaza habari za ulimwengu au za kimataifa
- Ni njia ya kujitambulisha kama watandaridhi
- Ni njia/ nyenzo za kuendeshea maisha yao

(c) (i)
- Utandaridhi umeleta mlahaka mwema baina ya watu, makampuni makubwa makubwa ya kimataifa / uwiano bora baina ya mataifa.
- Umepigisha mbele ustaarabu wa wanadamu wote. (alama 3)

(ii)
- Umeleta maangamizi makubwa ya tamaduni ya kimsingi
- Maangamizo kwa lugha za tamaduni hizo
- Kutoroka kwa utu miongoni mwa wanadamu wote/ kuwemisha ubingi
- Umeleta zahama chungu (maangamizi) kuenea kwa ukimwi

(alama 3)

(d) Chungu nzima

(e) (i) amara- shughuli/ mambo/ nyenzo. Nguzo/ mbinu
(ii) Mlahaka – uhusiano, ushirikiano, uelewano, uwiano
(iii) Wakereketwa – watetezi/ wahadidhina/ wafusi sugu/ wenye imani kali

(alama 3)

SWALI LA PILI

2. (a) (i) Mtoto hudhani/ hufikiri ulimwenguni umejaa raha na hauna huzuni/ hudhani ulimwengu ni kipande kitamu cha keki/ hakuna mates/ maisha ni ahadi njema bila huzuni.
(ii) Mtoto huyu ni yule ambaye hajajua kubainisha mambo
(iii) Anavyoendelea kukua akafahamishwa/ anabainisha na mengi yaletayo huzuni

Powered by: http://atikaschool.org

(iv) Ingawa watoto hupendwa kwao, wanapokuwa watundu huadhibiwa nao huhuzunika

(v) Shuleni wanapozembea kazi wanaadhibiwa na pili huwahuzunisha

(vi) Hivyo basi huzuni ni ya pili katika maisha ya binadamu, sio ya kwanza ukiwa raha.

(vii) Kila mtu duniani huzongwa na huzuni/ huhuzinika

(viii) Raha humjia mwanadamu kwa nadra ilhali huzuni humvamia wakati wowote.

(ix) Wapo watu wengi wasiowahi kuonja raha maishani mwao (alama 10) (kila jambo limalizikie katika huzuni)

(b)
- Mtoto anapofiwa na wazazi/ wazazi kuaga dunia
- Mtoto anayetupwa na mamake kijana
- Anayelelewa na mama wa kambo mwovu
- Mtoto ambaye babake ni mlevi

Ma	-	10
B	-	6
Ut	-	4
		10

SWALI LA TATU

A a) i) yuyu huyu/.huyu huyu
Huyu huyu/yuyu huyu

ii) Vivi hivi/vivyo hivyo/hivyo vivyo/vile vile/hivi hivi (alama 2)

b) i) Huku kuimba kwako kuzuri kutampendeza mgeni (alama 1)

ii) Huu mche ni mzuri sana utanifaa (alama 2)

c) i) Chakula hiki hakina mchuzi wala chumvi (alama 1)

ii) Romeo aliamka, akatazama saa yake kisha/halfu akala kiamsha kinywa (alama 2)

d) i) Panya wote wanaotusumbua hapa nyumbani wameletewa paka ili awauwe wote

ii) Katika bwawa la maji pamepatikana/mmepatikana mbwa ambaye aliripotiwa kuwa ameibwa.

e) “Umeweza kuubeba mzigo huu peke yako!” Tajiri akashangaa
“lo!Umeweza kuubeba mzigo huu peke yako?” tajiri akashangaa (alama 2)

f) i) Yoyote (alama 1)

ii) Mwenyewe (alama 1)

Powered by: http://atikaschool.org

g) Fuata
Faa
Haribu, haribiwa (alama 3)

h) i) Usingemuuliza vizuri asingekujibu bila wasiwasi (alama 1)
ii) Shangazi alichomoa upanga kwenye ala (alama 2)

I) i) Mtoto alinunua samaki kwa niaba ya mzazi
ii) Samaki pamoja na motto wake (wa samaki) walinunuliwa
Mtoto alinunua kwa ajili ya mzazi (ili amletee mzazi)
Mtu Fulani alinunuliwa samaki na motto wa mtu mwingine
Mtoto alinunuliwa kutoka kwa mzazi wake (alama 4)

J) i) Bado kuna uwezakano/wakati uliopo
ii) Hakuna uwezakano/wakati uliopita (alama 2)

B. a) i) Ardhi na mbingu/mbingu na ardhi (alama 2)
ii) Kigongo

b) i) di di di
raru raru (alama 2)

c) Muujiza/ ibura/ ajabu/ kioja/ shani/ jambo lisilo la kawaida
hafifu/isiyo na thamani kubwa/dhaifu/unyonge

d) i) buibui/bui
ii) nge/kisuse/sisuza

e) Dau la mnyonge haliendi joshi
- kuku wa mkata hatagi na akitaga haangui na akiangua halei na akilea huchukuliwa na mwewe.

- Mtaka hendi mkele na angeenda mkele apakie jahazi mtele tele huruma na upele

Powered by: http://atikaschool.org